A°. 1834. N°. 16.

ZONDAG DEN 23sten FEBRUARIJ.

SURINAAMSCHE COURANT.

PARAMARIBO.

SCHEEPS - TIJDINGEN.

UITGEKLAARD.

Den 17den dezer, de Nd. Am. Brik *Levant*, Kapt. PETER SWENSON; naar Glouchester; lading: 204 vaten Malassie.

ADVERTISSEMENTEN.

Mengelwerk.

BRIEF OVER HET HEILIGE LAND.

Bethlehem, den 1 Maart 1831.

— Gij verlangt van mij eene beschrijving van deze kleine stad, die gij slechts vlugtig in het doorreizen kondet zien — van de plaats, alwaar de grootste gebeurtenis der wereld is voorgevallen. Ligt kan ik uwe weetgierigheid bevredigen: want ik ben een inwoner van *Bethlehem* geworden, ik ga met de *Bethlehemiten*, als met oude bekenden, om; ik bezoek hen in hunne woningen; zij spreken met mij over hunne ellende en van hunne verwachtingen; wij onderhouden elkander dikwerf over *Frankrijk*, en de verschijning van een' *Franschman* (*) is voor hen als een waarborg van toekomstig geluk en van toekomstige vrijheid. Gij hebt *Bethlehem* met zijne olijfbosschen, vijgeboomen, tuintjes en rooden, steenachtigen bodem op vrij hooge heuvels zien liggen. Vruchtbaar vertoont dit land zich thans niet. Ook hebt gij de in de rots uitgehouwen, met marmer en zijde bekleede, door vijfendertig zilveren lampen verlichte grot gezien — den zoogenaamden stal, waarin JEZUS geboren werd. Gij kent het klooster van onze Latijnsche Geestelijken, dat meer een kasteel gelijkt, dan het vreedzame verblijf eener broederschap, die zich afzondert van de wereld. Van de groote, aan het klooster belendende kerk, welke eenmaal een der voortreffelijkste gebouwen in het Heilige Land was, behoef ik insgelijks niet te spreken. Deze eerwaardige tempel, waarin BOUDEWIJN als Koning van *Jeruzalem* gezalfd werd, en die anderhalve eeuw van de gezangen der Kruisvaarders weêrgalmde, is thans vervallen en van alle sieraad beroofd, dienende slechts tot een' openlijken doorgang voor de Kloostergeestelijken en *Christen-Arabieren*.

Bethlehem maakt een' geheel anderen indruk op mij, dan *Jeruzalem*. Zoo lang ik in de Heilige Stad was, kon ik mij niet ontdoen van de duistere beelden, welke mij overal vervolgden — alles vertoonde zich somber aan mijn oog; hier, daarentegen, ziet mijne verbeelding enkel lagchende tooneelen, en ik adem vrijer. Buiten twijfel komt dit van de verschillende herinneringen, welke zich aan beide plaatsen verbinden: in *Jeruzalem* zie ik niets, dan ongehoorde ellende, volksrampen zonder voorbeeld, en den Godsgezant aan het smadelijke kruis; in *Bethlehem* aanschouw ik eene Maagd, de Moeder van den beloofden Verlosser — Koningen uit verre landen, Herders om de wieg van het Kind; ik hoor Engelenreijen — ik hoor hemel en aarde juichen; kortom, in *Jeruzalem* niets dan dood en wanhoop, in *Bethlehem* enkel leven en hoop.

Bethlehem heeft omstreeks 2000 inwoners, waaronder 1500 Katholieken, 400 schismatieke *Grieken*; de overigen zijn *Muzelmannen*. Van oude tijden af bevonden zich weinige Turken; want de *Bethlehemiten*, een sterk en moedig volk, kunnen de aanhangers van MAHOMED niet dulden in hune nabijheid. Ja, *Bethlehem* is misschien de eenige stad in het Oosten, waar geen *Muzelman* als overheidspersoon beveelt; hier is *Aga*, noch *Mutselim*, noch eenig *Turksch* ambtenaar. De katholieke Bethlehemiten wenden zich in hunne twisten, gelijk doorgaans in alle hunne aangelegenheden, tot den Pater Gardiaan van het Latijnsche klooster en tot den Geestelijke, die het ambt van herder en leeraar waarneemt; ook de voornaamste familiehoofden oefenen eene soort van gezag uit. De Pacha verkrijgt niet ligt meer van hen, dan de gewone jaarlijksche opbrengsten. Tegen willekeurige belastingen verzetten zij zich elke maal, vatten de wapens op, en werpen zich in het klooster, als in eene vesting, die zeer wel te verdedigen is. Dikwerf dringen zij op onderstand aan bij de kloosterlingen, en wanneer de arme *Paters* hunne beden weigeren moeten, worden deze wel eens door hen mishandeld, en zien zich genoodzaakt, eene schuilplaats binnen *Jeruzalem* te zoeken. Ik heb dingen hooren verhalen, die den *Bethlehemiten* juist niet tot eere strekken. Zoo werd vóór omstreeks twintig jaren de *Prior* van het Latijnsche klooster, nadat hij zich niet in staat verklaard had, om hun het verlangde geld te geven, op eene der straten van *Bethlehem* gegrepen en naar eenen oven gesleept, in welken zij hem verbranden wilden, doch, terwijl de oven gestookt werd, gelukte het eenen der inwoners, zijne stadgenooten door overreding van hun verschrikkelijk voornemen af te brengen. In het leven onzer *Frankische* kloosterbroeders zijn er dus slechte en goede dagen; den bewakers der heilige plaats wordt maar al te dikwijls herinnerd, dat zij in een barbaarsch land wonen.

Zeer vele *Bethlehemiten* verbeelden zich, dat het klooster voor hen betalen moet, en wel om geene andere reden, dan omdat zij Katholieken zijn; en menigeen gaat tot het Roomsche geloof over, enkel om de aalmoezen der Latijnen te bekomen. Men vindt echter ook velen, wier godsdienstigheid opregt en ongeveinsd is. — Het klooster is dus voor de *Bethlehemiten* eene plaats, waar zij hunne gebeden ten hemel zenden, een geregtshof, waar alle hunne oneenigheden vereffend worden, een huis van herbergzaamheid, waar de armen brood vinden, en in geval van nood, gelijk reeds boven werd gezegd, eene versterkte plaats, om zich tegen den vijand te verweren. De eenige middelen van bestaan voor de inwoners van *Bethlehem* zijn veeteelt, een weinig landbouw, handel in kruisbeeldjes, beelden van de Heilige Maagd, paarlemoeren doozen enz. Velen spreken vlug Italiaansch, en drie vierde gedeelte der bevolking weet ten minste eenige woorden. Zoo dikwerf ik wandelen ga, ontmoet ik *Arabieren*, die mij met een: *boun giourno*, *Signor*, *coume estate*, *bene*? (goeden dag, heer; hoe vaart gij, wel?) aanspreken. Wil ik dan verder met hen in gesprek mij begeven, zoo blijkt meermalen, dat hun *boun giourno* bijkans alles is, wat zij weten.

Ik behoef u niet te zeggen, dat de Bethlehemiten zeer veel achting voor de *Franschen* hebben. Zij zijn misschien de eenige volksstam in het Oosten, bij welken de overlevering van Kruistogten uit het Westen bewaard is gebleven. De Bethlehemiten beschouwen ons nog als hunne toekomstige bevrijders, en gelooven vast, dat de Koning van *Frankrijk* het voornemen heeft, om een paar duizend man naar *Palestina* te zenden, ten einde het Christelijk geloof voor altijd van de kluisters der Moslems te bevrijden en het oude rijk van GODFRIED nog eens te herstellen. Elken morgen zie ik in mijne kamer menschen, welke komen, om te vernemen, of het uur der bevrijding haast slaan zal. Sedert eenige dagen spreekt men in *Bethlehem* van eene landing der Franschen bij Beyrut. Gisteren verzekerde men mij in allen ernst, dat men bij Ascalon een' troep Fransche soldaten bezig had gezien, om de plaats weder op te bouwen. Ik waag het naauwelijks, hun te zeggen, dat zij veel meer weten, dan ik; en wanneer zij met vragen mij te veel dringen, moet ik mij met algemeene uitdrukkingen behelpen. Dit alles komt waarschijnlijk van de verovering van *Algiers*. Het is niet te beschrijven, welken geweldigen indruk die gebeurtenis op de gemoederen in de *Levant* gemaakt heeft. De schrik onzer wapenen heeft geheel *Syrië* vervuld; met een niet zeer groot leger zou men het gansche land kunnen bemagtigen. Men spreekt hier slechts van Frankrijk; maar het volk verstaat hieronder doorgaans geheel het westelijk Europa (het land der Franken). Begrippen van grootheid en roem zijn aan den naam van Franschman verbonden, en deze is hier, wat het woord *civis* (burger) in den mond der oude *Romeinen* beteekende.

(*) Men neme in aanmerking, dat het een *Franschman* is, die schrijft! — *Vert.*

NIEUWE BIJDRAGE, TEN BEWIJZE DER NOODZAKELIJKHEID EENER BETAMELIJKE ZORG VOOR ONTSLAGENE GEVANGENEN.

— Men schrijft uit Havre: »Een ontslagen galeislaaf, een der tachtig individu's van deze soort, welke zich in

het Arrondissement bevinden, vervoegt zich bij een' Commissaris der Policie. — Wat wilt gij? vraagt hem deze: het is hier de plaats niet, waar gij u behoort aan te melden. — Ik verzoek, hervat de galeislaaf, dat gij mij gevangen neemt; want ik sterf van honger. — Waarom werkt gij niet? — Bezorg mij iemand, die mijne dienst behoeft. Overal kent men mij als gewezen galeislaaf, en niemand wil mij in dienst nemen. Ik ben niet voornemens te stelen of te moorden; maar ik verzeker u, dat, wanneer ik vóór heden avond geen brood heb, ik een' verkeerden stap zal doen, om het mij te verschaffen, of om mijzelven in de gevangenis te doen opsluiten."

Dit is de schrikkelijke toestand van een' dier ongelukkigen, wier lot men zelfs ten tooneele gevoerd, en het onderwerp heeft geleverd voor twee stukken, welke *au Cirque des Frères* FRANCONI en *à l'Ambigu-Comique* zijn vertoond. Wij kennen slechts het eerstgenoemde; maar wij kunnen tevens verzekeren, dat geen onderwerp meer tooneelmatig en hartroerender zijn kan, dan de voorstelling van een' ontslagenen galeislaaf, door de geheele wereld teruggestooten, als een wild dier omsingeld, uit zijne stulp verjaagd door het vuur, hetwelk de woede zijner vijanden heeft ontstoken, en gedwongen tot het begaan eener misdaad, ten einde wederom naar de galeijen te worden gevoerd, waar hij, voor 't minst, de zekerheid heeft, niet van honger te zullen omkomen!

» — Te *Epinal* verliet zekere ALEXIS DE RIZOT, desgelijks ontslagen galeislaaf, zijnen kerker, waarin hij opgesloten was geworden ter zake van het overtreden zijner ballingschap, en werd op nieuw naar *Mattainconrt*, zijne woonplaats, verwezen, om aldaar wederom onder het toezigt der Policie te verblijven. Maar ook deze man keerde weldra terug naar het Gemeente huis, dat hem zijn' pas verleend had, en verklaarde, dat hij de stad niet verlaten had, maar integendeel, ten einde hoe eer hoe liever weêr in de gevangenis te geraken, *om te kunnen leven*, terstond verscheidene diefstallen, bij onderscheidene kooplieden, had begaan, ten bewijze waarvan hij een' nieuwen overrok vertoonde, gestolen bij den een', een brood, ontnomen aan een' ander', een stuk kaas, ontvreemd uit den winkel van een' derden. Bij ondervraging voor den Regter ter Instructie, zeide hij eenvoudig: » Ik heb gestolen, maar niet heimelijk, en enkel om in de gevangenis te komen. Doe uw best, Mijnheer de Regter, dat ik wederkeere van waar ik kom; want door de maatschappij als uitgestooten, vind ik daar ten minste werk en brood!"

(*Vaderl. Letteroeff.*, 1833. *No.* I. en VI.)

ENGELSCHE GEZONDHEIDS CATECHISMUS.

The Catechism of Health, or plain and simple rules for the preservation of health, and the attainment of a long life, by A. B. GRANVILLE, *M. D., F. R. S., F. A. S., F. S. S., M. R. I. etc. etc. etc. fourth edition, with additions*, London 1832; onder dezen titel is onlangs een werk, in den vorm van een vraagboek, verschenen, waaruit men de volgende hoogstbelangrijke nieuwigheden leeren kan: » Wat moet men doen, zoodra men uit het bad komt?" — » Zich afdroogen." Bewonderenswaardig! — » Wat moet iemand doen, wiens kleederen door den regen doornat zijn geworden?" — » Drooge kleederen aantrekken," antwoordt Doctor GRANVILLE met plegtigen ernst. — » Wat moet iemand doen, die genoodzaakt is den nacht in een koud vochtig vertrek door te brengen?" — » Een vuur aanleggen," is het scherpzinnige antwoord. — » Wat moet men van het rundvleesch denken?" — » Het rundvleesch, dat is het vleesch van ossen (1), is voor lieden, die zich in eenen goeden staat van gezondheid bevinden eene voedzame en goede spijs, zegt Dr. GRANVILLE met verwonderlijke schranderheid. — » Welken *rang* bekleedt het gevogelte, als voedsel, na het vleesch?" In deze vraag ligt de nieuwe waarneming opgesloten, dat gevogelte niet alleen geen vleesch is, maar ook dat het in *rang* na het vleesch komt. Met veel oorspronkelijk genie antwoordt de Doctor: » Het vleesch van het tamme gevogelte, goed gekookt zijnde, geeft een gezond voedsel." — » Zijn uijen eene goede spijze uit het plantenrijk?" — » Ja! wanneer zij *goed gekookt* zijn," luidt het orakel. — » Wat is het *karakter* van erwten en boonen?" Het doet ons leed, dat erwten en boonen, volgens den Doctor een slecht *karakter* hebben. Zij bevatten weinig voedsel, en *daarom* behoort iedereen zich daarvan te onthouden, uitgezonderd sterke en *zwaar arbeidende* menschen". Volgens den goeden Doctor moeten derhalve lieden, die zwaren arbeid verrigten, zich met weinig voedsel vergenoegen! — Zoo veel is zeker, dat de catechismus van Dr. GRANVILLE een geneeskundig werk is, hetwelk de lach spieren in beweging brengt.

(1) Letterlijk: *Beef, that is the flesh of oxen* enz.

(*Recensent*, 1833. *No.* 2.)

In een der Londensche dagbladen lezen wij het volgende omtrent den beroemden *Napier*: » De familie van lord *Napier van Merchiston* stamt af van de baronnen van *Lennox*, maar heeft den naam van *Napier* aangenomen door het volgende voorval: Een der graven van *Lennox* had drie zoons; de oudste volgde hem op in het graafschap; de tweede werd *Donald* en de derde *Gilchrist* geheeten. De toenmalige Koning van Schotland in oorlog gewikkeld zijnde en zijne onderdanen ten strijd zaamgeroepen hebbende, verscheen ook de graaf *Lennox*, om den Koning zoo krachtdadig mogelijk bij te staan. Hij droeg het bevel over zijn onderhoorigen op aan zijne twee jongste zonen, maar hield den oudsten bij zich. De strijd was hevig en de Schotten werden terug en op de vlugt gedreven; maar *Donald* ontrukte zijns vaders standaard aan den vaandrig; rukte, aan het hoofd der Lennoxers, weder voorwaarts; sloeg den vijand, en behaalde eene volkomene overwinning. Na den veldslag betuigde de Koning zijnen dank aan zijne getrouwe onderdanen zeggende: » gij hebt u allen dapper gedragen; maar er is een onder u, die zijns gelijken (*Nae-pier*) niet heeft!" daarop riep hij *Donald* tot zich en beval hem zijnen naam te veranderen in dien van *Lennox to Napier*, terwijl hij hem tot belooning voor zijnen heldenmoed, in vollen eigendom, het landgoed Gosford afstond. Kapitein *Napier* stamt, in eene regte lijn, van dezen *Donald* af.

BUITENGEWOON SCHAAKSPEL.

Men weet, dat de provincien Schende en Shankee de vermogendste menschen van China bevatten. De inboorlingen zeggen, dat zij geld als bergen hebben opgestapeld, en de voornaamste geldschieters van Canten behooren tot die provincien. In de laatste jaren van Keizer *Kea-Leng* leefde in het district Taeijoeuxne eene rijke weduwe *Chun* genaamd, welke een zoon had; deze zoon gaf zich aan alle buitensporigheden en verkwistingen over; onder andere gewoonten had de Chinees die van het Schaakspel, hetwelk hij zeer beminde; doch het Schaakspel op een houten bord of op papier is een spel van te weinig belang. *Chun* bedacht een nieuw plan: hij liet eene groote zaal tot een Schaakspel inrigten, met tafels voor hem en zijn tegendingers. Voor de personen van het Schaakspel kocht hij slaven, welke hij met verschillende kleuren kleedde, en hij beval, dat al zijne orders, op het eerste teeken, ten naauwkeurigste moesten uitgevoerd worden, en de rol te vervullen van Koning, Koningin, cavaliërs, paarden, enz. Deze groote Schaakspeler vermeed de moeite om de stukken te bewegen. Op een gegeven teeken stelden de stukken zich in beweging. De Keizer verontwaardigd door een zijner onderdanen, in weelde en rijkdommen overtroffen te worden, veinsde beleedigd te zijn, slaven de rol der personen van het Schaakspel te zien spelen; bij deed *Chun* eene boete van 30,000,000 taels betalen, en verbande hem levenslang naar de oevers van de rivier Deagonno. Bij het vertrek naar zijne ballingschap, zeide hij hem, dat hij zich nog zeer gelukkig mogt achten, het hoofd op zijne schouders te houden.

(*Curaçaosche Courant*)

DE CANDIDAAT VAN HET PARLEMENT.

Een Engelschman, welke gaarne als lid van het parlement wilde verkozen worden, begaf zich in den winkel van een' Schoenmaker, die hem vroeg, wat er van zijne begeerte was, waarop deze antwoordde: » Ach vriend! gij zoudt mij eene dienst kunnen bewijzen, met mij uwe stem bij de verkiezing der leden van het parlement te geven, alzoo er mij slechts nog maar ééne ontbreekt, om tot lid te worden verkozen." » Wel waarom niet?" hernam de Schoenmaker; deze bood hem daarop een' driestal aan, verzocht hem te gaan zitten, en begon het navolgende gesprek: » Welaan! wij moeten kennis maken; gij drinkt immers bier, niet waar? — Ik heb deze kruik reeds begonnen, wij zullen die te zamen uitdrinken; welaan! daar drink, hem zijn glas aanbiedende, » op mijne gezondheid, ik zal daarna de uwe drinken." De Engelschman dronk, ofschoon met merkbaren tegenzin. » Gij moet ook eene pijp rooken, want dit doe ik ook," vervolgde de Schoenmaker. » Als gij het volstrekt begeert," zeide de Candidaat, » dan zal ik, maar...." Waarop hij eene pijp aan die van zijnen nieuwen medgezel aanstak, en ziedaar, hen nu bezig over staatszaken te spreken, waarna de Schoenmaker, zeer tevreden en in zijnen schik, dat hij het aanstaand lid, van het parlement zoodanig had kunnen vernederen, hem het huis deed verlaten; onder het toevoegen dezer woorden: » Vertrek terstond uit mijne woning en tracht eene andere stem te bekomen, op de mijne moet gij niet rekenen, want ik heb te veel eergevoel, om die te geven aan iemand, die dit niet het minste bezit, en zich door de grootste laagheden tracht te verheffen."

GEDACHTEN.

Vleijerij is een net, waarin de meeste vrouwen loopen.

Ijverzucht vindt slechts dáár plaats, waar eigene schuld het hart drukt.

De geest veredelt zich door wijsheid, het hart door schoone daden; en deze harmonische ineensmelting voert ons tot de bestemming eener duurzame gelukzaligheid.

Alle onheilen, die ons treffen, moeten op ons werken, als de stormen op de zee, De oppervlakte wordt wel ontrust, maar de diepe grond blijft bedaard.

Gelooven, dat een geringe vijand niet kan schaden, is even goed als te gelooven, dat eene vonk geen brand zoude kunnen veroorzaken.

Bij het lievelingswoord van sommige Dichters: *hemelval*, denke men niet aan PHAËTON of ICARUS, maar aan zekere muzijk, voor welke men nog geene ooren heeft.

De Romanschrijvers moesten eens beproeven, om met het huwelijk te beginnen, in plaats van daarmede te eindigen; misschien zou dit het middel opleveren, om iets nieuws te zeggen.

Sommige menschen zoeken in de wetenschappen een rustbed, waarop hun bruisende geest sluimert; anderen een' toren, van welke zij hoogmoedig naar beneden zien; anderen eene werkplaats, waarin zij arbeiden; weinigen zoeken in dezelve, die rijke schatkamer, dat groote rusthuis Gods tot zijne eer en der menschen welzijn.

De modes veranderen; slechts eene laat zich niet verdringen, die, namelijk, om de menschen naar hunne uiterlijke omstandigheden te beoordeelen, en diegenen te vleijen, welke ons kunnen bevorderen.

Wanneer het noodlot u diepe wonden slaat, dan is de beste arts stille werkzaamheid.

(*Let. Mag. van Wetens. &c., voor* 1832, *No. X.*)

Te PARAMARIBO, bij J. J. ENGELBRECHT.